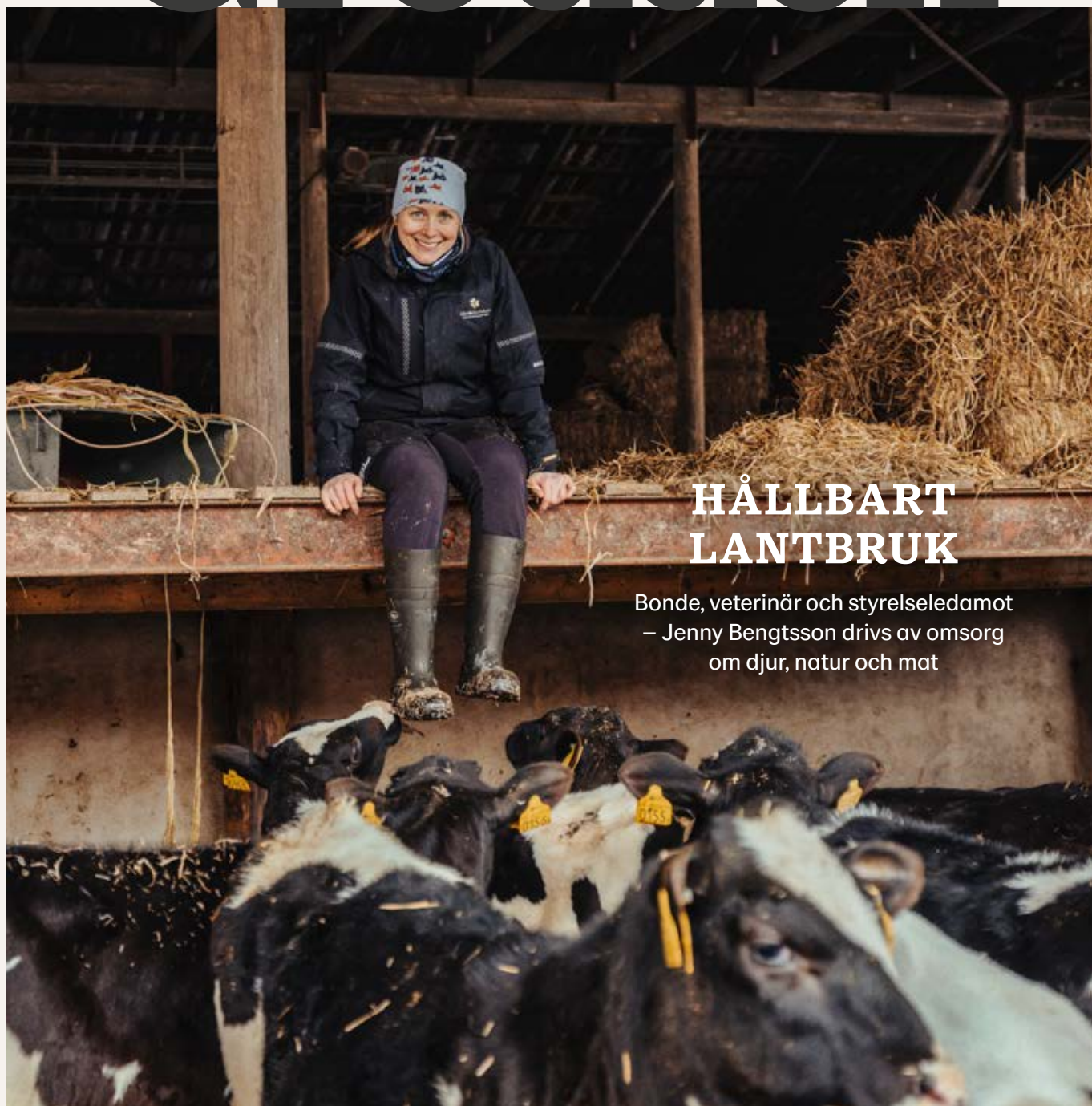

Grodden

HÅLLBART LANTBRUK

Bonde, veterinär och styrelseledamot
– Jenny Bengtsson drivs av omsorg
om djur, natur och mat

UTBLICK

Europas största
potatissort förädlas av
Lantmännen i Holland

VI I LANTMÄNNEN

Grodden är på plats
på två av årets första
distriktsstämmor

NOVELLTÄVLING

Skildra svenskt lantbruk
i Lantmännens nya
novelltävling

Släpp maskinerna loss – det är vår!

Äntligen! Snart är vårbruket igång igen och vi har en hel del maskiner och redskap i lager för snabb leverans. Låt oss hjälpa dig att välja rätt utifrån just dina behov bland varumärken som Bogballe, Hardi, Joskin, Kuhn, Väderstad och Överum. Och du vet väl att du som medlem i Lantmännen handlar diesel och olja till extra förmånliga priser så att ditt vårbruk blir så kostnadseffektivt som möjligt.

Vi har laddat upp med slit- och reservdelar på våra anläggningar från norr till söder. Våra servicetekniker står beredda att hjälpa till om din maskin skulle krångla.

Vi är redo för vårbruket – är du? [Kontakta oss redan idag!](#)

Tel 0771-38 64 00 | www.lantmannenlantbrukmaskin.se

Förmånlig finansiering

Just nu erbjuder vi extra förmånlig finansiering. Prata med någon av våra maskinsäljare för mer info.

Innehåll

NR 1 2024

Ledare | 4

Nyplockat | 5

Så funkar det special | 10

Porträttet | 12

Framtidens Jordbruk | 18

Livsmedel | 20

Nytt i hyllan | 21

Utblick Emmeloord | 22

Inblick Tillväxtbolaget | 24

Gårdsreportage | 26

Hej tjänsteman | 33

Nyhet! Novelltävling | 34

Landet Runt | 36

Fem svarar | 37

Gästkrönika | 38

Lantmännen i siffror | 39

Vi i Lantmännen | 40

Emissionshandel | 44

Innovation | 45

I huvudet på en medlemschef | 46

Korsord | 47

12

Omsorgen om djuren och naturen finns i hennes DNA. Grodden besöker Jenny Bengtsson, veterinär, lantbrukare och styrelseledamot i Lantmännen.

Klimatförändringarna gör det svårare och mer kostsamt för renskötare som Kenneth Pittja.

34

Är du Sveriges nästa stora lantbruksförfattare?

PÅ OMSLAGET

Fotograf Patrik Olsson har fotograferat lantbrukaren, veterinären och styrelseledamoten Jenny Bengtsson utanför Falkenberg i Halland. Grodden besökte hennes gård i mitten av februari 2024.

GRODDEN 1.2024

LEDARE

Året startar med rekordutdelning

STYRELSEN FÖRESLÅR en utdelning på 1,2 miljarder kronor. Utdelningen är den högsta någonsin och närapå en tredubbling jämfört med för tio år sedan.

Vi kan göra det tack vare ett starkt resultat för 2023 och en ny utdelningspolicy. Från styrelsen sida fanns en ambition att utnyttja den nya utdelningspolicyen maximalt och dela ut så mycket som möjligt då året varit utmanande och pengarna behövs ute på medlemmarnas gårdar och företag.

Utdelningen är ett resultat av föregående år. Blickar vi framåt finns ambitioner att fortsätta utveckla Lantmännen till ett företag i världsklass. Utöver resultatmål och affärsmässiga nyckeltal finns andra typer av målsättningar för 2024 som ska gagna våra medlemmar och svenskt lantbruk.

LANTMÄNNEN HAR LÄNGE drivit på för att skapa en hållbar livsmedelsförsörjning i händelse av kris och krig. Det handlar bland annat om lagerhållning av livsmedel, insatsvaror och drivmedel. Flera utredningar har kommit fram till samma slutsatser som Lantmännen och nu hoppas jag att vi kan gå från ord till handling: Utredningarna tid är förbi – nu krävs action!

En annan ambition är att tillsammans med Fertiberia och Nordion Energi utveckla en första fossilfri fabrik för gödselmedel i Sverige. Det är ett svårt projekt som kräver båda modiga politiska beslut och betydande resurser. Samtidigt är det strategiskt viktigt, ur såväl ett klimat- som ett krisperspektiv. Sverige är ett av få länder i Europa som inte har en egen tillverkning av gödning. Min förhoppning är att vi kan ta tydliga steg framåt och få med oss politiker och finansärer på tåget.

I slutet av förra året köpte Lantmännen den

svenska delen av HK Scan. I år ska köpet genomföras fullt ut och vi ska börja med nödvändiga effektiviseringar och utveckla marknads- och affärsverksamheten i ett eget bolag. Jag tror på denna investering som är ett bra tillskott till Lantmännens portfölj, liksom att vi kan bidra till en positiv utveckling av svensk animalieproduktion. På några års sikt är det helt rätt!

AV LITE MER handfast karaktär är de investeringar vi gör i nya maskinläggningar i Växjö, Nyköping, Kristianstad och inte minst i Uddevalla, där det byggs en ny spannmålsanläggning. Även på våra framtidsgårdar i Svalöv, Bjertorp och Viken investeras det. Jag hoppas att byggprojekten går enligt plan och att våra framtidsgårdar blir ännu viktigare för Lantmännens utveckling, möten och försöksverksamhet. Vi tror på svenskt lantbruk och dessa investeringar är en viktig signal till vår omvärld.

Med en sol som värmer och ett vårbruk som står för dörren så känns det mesta möjligt! ●

Per Lindahl
Ordförande Lantmännen

Lantmännen

Grodden

Redaktion: Grodden, Lantmännen, Box 301 92, 104 25 Stockholm. Växel: 010-556 00 00. Mejl: grodden@lantmannen.com
Ansvarig Utgivare: Jesper Broberg, 010-556 01 04. **Redaktör:** Hanna Dunér, hanna.duner@spoon.se **Layout:** David Linder. **Omslagsbild:** Patrik Olsson. **Upplaga:** Cirka 20 000 exemplar. Tidningen utkommer med 4 nummer per år. **Tryckeri:** Trydells. **Distribution:** Distribueras som posttidning B till medlemmarna, samt även internt inom Lantmännen. **Adressändring:** Medlemmar: Meddela kundregistret, 010-556 00 00, cf-ssc.kundregister@lantmannen.com. Övriga: kontakta redaktören. **Annonsbokning:** Mediavalet. Kontaktperson: David Martinez-Lundström, david@mediavalet.se, 0735-699 350

Nyplockat

AKTUELLT OCH NYTT FRÅN LANTMÄNNENS VÄRLD

Vd och koncernchef Magnus Kagevik var med och tog första spadtaget till den nya spannmålsanläggningen.

SPANNMÅL

Första spadtaget för satsning i väst

NU ÄR BYGGET av Lantmännens nya spannmålsanläggning i Uddevalla igångsatt. Projektet är det största i sitt slag sedan 1980-talet. Investeringen handlar om en halv miljard kronor och ska innebära såväl större kapacitet som ökade exportmöjligheter. Lantmännen behöver tillgång till en hamn som kan lasta stora fartyg.

– Den nya anläggningens höga motagnings- och torkkapacitet säkerställer att odlare i västra Sverige kan leverera spannmål både under och efter skörd på ett effektivt sätt. Tillgången till djuphamn

ger förutsättningar att lasta fartyg på 30 000 ton. Med detta kan man nå destinationer som betalar mer än de mindre båtarna kan nå till – och det betyder högre intäkter till lantbrukarna, sa Elisabeth Ringdahl, chef för division Lantbruk, vid invigningen.

Lantmännens vd och koncernchef Magnus Kagevik konstaterade att Lantmännens kompetens och finansiella kapacitet möjliggör den här typen av betydande investeringar för svenskt lantbruk och livsmedelsproduktion.

Gå i ärtskola

Hör du till dem som är skeptiska mot att odla ärter? Som tänker att växtföljden är komplicerad och odlingen svår? Baljväxten dras med ett oförtjänt dåligt rykte, och det ska Lantmännen försöka ändra på. Intresset för ärt som proteinråvara ökar kraftigt och därför behöver såväl kunskapen om, som intresset för ärter öka. Och för att möta det ökade intresset krävs engagerade och informerade lantbrukare.

Ärtskolan är ett försök att öka kunskapen om ärtodling. Kunskap och inspiration ska samlas under det namnet på Lantmännens hemsida. Ämnet ska även tas upp i Projekt Svalöv och kunskapshöjande filmer finns på YouTube. Utöver det kommer några avsnitt av podden Ord om Jord att ta upp ärter under rubriker som "växtskydd" och "så håller du vildsvinen borta".

Ärtskolan hittar du här

500

Drygt så många **forskningsprojekt** har Lantmännens Forskningsstiftelse deltagit i sedan starten 1986. Stiftelsen har en unik ställning för att skapa värde genom hela värdekedjan, genom exempelvis nya eller förbättrade produkter, processer och affärsmodeller.

Senaste nytt i Groddenpodden

I **SENASTE AVSNITTET** av Groddenpodden berättar Gunilla Aschan, lantbrukare och styrelseledamot i Lantmännen, hur man som medlem handlar med emissionsinsatser.

Att handla med emissionsinsatserna är ett bra sätt att dra nytta av medlemskapet i Lantmännen. Den som köper fler emissionsinsatser får ökad del i framtida utdelning.

Vid emissionshandeln går det att lösgöra kapital. Detta kan vara bra om du till exempel står inför en investering. I stället för att ta ett banklån kan du sälja dina emissionsinsatser.

Groddenpodden finns på Spotify. Gå in i Spotify-appen, välj sök, klicka på kameran uppe till höger och rikta mot koden. Då kommer du direkt till Groddenpodden.

POTATIS EMBALLAGE

NY HEMSIDA!

FOTE GÅRDENS EMBALLAGE LIDKÖPING

Tel 0510-500 29
070-545 00 29
Fax 0510-500 04
leif@fotegarden.se
www.fotegarden.se

TEKNIK

Smarta silo är äntligen här

Sedan länge har Lantmännen sökt pålitliga sensorer som mäter mängden foder i silos. Nu har två leverantörer valts ut för ett samarbete under konceptet Smart Silo. De utvalda sensorleverantörerna erbjuder såväl tekniken som installation och support.

– Vi har sett att tekniken är driftsäker och kan vara ett bra hjälpmedel för våra

kunder. Vi har även tittat på att själva plattformen är tydlig och installation och support ingår. Ett bra paket har varit avgörande inför vår lansering, säger **Emma Bengtsson** som är Customer Service Representative hos Lantmännen och den som håller i projektet.

Sensorn beräknar dagsförbrukning och känner därmed automatiskt av när det är dags att beställa hem foder. Det är en funktion som innebär flera fördelar.

– Som lantbrukare får man bättre kontroll och överblick över sina silos. Man kan planera foderbeställningar smartare och undvika att man missar att beställa mer genom att sätta ett alarm ett antal dagar innan silon står tom. Dessutom kan man med bättre framförhållning optimera så att alla rabatter kan utnyttjas, säger Emma Bengtsson.

Läs mer om Smarta silo

EKONOMI

”Viktigt tillskott till medlemmarna”

Lantmännen levererade ett starkt resultat för helåret 2023, trots tuffa omvärldsfaktorer. ”Det är glädjande att Lantmännens affärer under året har gett mycket goda resultat, och att styrelsen därmed kan föreslå en rekordutdelning till medlemmarna”, säger styrelseordförande Per Lindahl.

TROTS EN OROLIG geopolitisk situation och en svagare ekonomi levererade Lantmännen ett nästan lika starkt resultat för helåret 2023 som rekordåret 2022. Resultatet landade på 2 462 (2 536) MSEK efter finansnetto och justerat för jämförelsestörande poster.

– Framför allt division Energi, affärsområde Swecon och våra internationella affärer inom Lantmännen Unibake visade mycket goda resultat under året, medan den svenska livsmedelsverksamheten har haft det betydligt tuffare, säger Magnus Kagevik, Lantmännens vd och koncernchef.

Styrelsen föreslår en utdelning till Lantmänn-

ens medlemmar och ägare som totalt uppgår till 1 200 MSEK (1 080).

– Det är glädjande att Lantmännens affärer under året har levererat mycket goda resultat, och att styrelsen därmed än en gång kan föreslå en rekordutdelning. Det är ett viktigt tillskott som bidrar till att stärka lantbruksföretagen efter årets svaga skörderesultat och i ett högre ränteläge, säger Per Lindahl, Lantmännens styrelseordförande.

SAMTIDIGT SOM LANTMÄNNENS helårsresultat för 2023 är ett styrkebesked, så visade flera marknader under årets sista tertial på en tydlig nedgång.

– På kort sikt är det avgörande att hantera de utmaningarna. Lantmännen har samtidigt en fortsatt stabil finansiell position som ger oss möjligheter att investera för framtiden. I kombination med våra engagerade medlemmar och starka organisation ger det oss goda möjligheter att fortsätta utveckla ett företag i världsklass, säger Magnus Kagevik.

Resultat 2023

Efter finansnetto och justerat för jämförelsestörande poster, fördelat på divisioner och affärsområden. Fjölårets resultat inom parentes.

DIVISION LANTBRUK	DIVISION ENERGI	DIVISION LIVSMEDEL	AFFÄRSOMRÅDE SWECON	AFFÄRSOMRÅDE FASTIGHETER
477	968	730	669	251
MSEK	MSEK	MSEK	MSEK	MSEK
(516)	(1 165)	(528)	(593)	(249)

DIGITALT

”Jag ser fram emot att lyssna på medlemmarna”

Som ny press- och PR-chef för Lantmännen vill Niclas Karnhill synliggöra goda värden och samhällsnyttan som Lantmännen bidrar till.

Vad kan du om lantbruk och lantbruksfrågor?

– Vi har haft lantbruk i släkten och jag har arbetat mycket med landsbygdsfrågor kopplat till digitala infrastrukturprojekt. Där har jag fört dialog med kommuner, regioner och intresseorganisationer

Varför vill du jobba på Lantmännen?

– Framför allt för att verksamheten är viktig, för samhället och för Sverige. Jag vill jobba på ett företag som jag kan vara stolt över.

Vad är mest spännande med uppdraget?

– Att lantbruksfrågor inbegriper så mycket, som regional jämställdhet, klimat- och hållbarhetsfrågor men också en näringslivsfaktor där lantbruket står för både arbetstillfällen och skatteintäkter.

Niclas Karnhill vill jobba på ett företag han kan vara stolt över.

Vad kommer du att bidra med?

– Att att kommunicera goda värden och samhällsnyttan som Lantmännen gör. Men också utmaningarna för att kunna nå dit. Det finns en dynamik i svensk landsbygd, där lantbruket på många sätt är motorn. Det vill jag synliggöra.

Vilka är de viktigaste politiska frågorna Lantmännen ska driva?

– Självhushållning och livsmedelsberedskap är extra intressant nu.

Har du någon målbild?

– Att lära känna så många som möjligt i företaget och bland medlemmarna. Jag ser fram emot att lyssna på vad som är viktigt för dem.

GRÖN GÖDSEL

Fossilfri mineralgödsel i Sverige

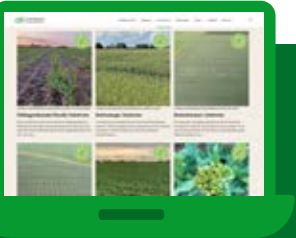
Lantmännen, Febertia och Nordion Energi har krockat arm och satsar tillsammans på ett initiativ kallat Power2Earth. Målet är att bygga den första fabriken i Sverige som framställer fossilfri mineralgödsel. Hittills har ett markområde i Luleå säkrats för bygget och arbetet pågår med en miljöstillsökningsansökan som planeras vara klar innan sommaren.

–En inhemsk produktion av mineralgödsel minskar Sveriges fullständiga beroende av gödselimport och är helt nödvändig för utvecklingen av en robust livsmedelsberedskap, säger Per Arfvidsson, vice vd och CTO på Lantmännen.

DIGITALT

Guldgruva för vetgiriga lantbrukare

Nu blir det lättare för var och en att ta del av Lantmännens strategiförsök. Hittills har resultaten publicerats i en trycksak som gått att beställa, men nu digitaliseras de. Samtidigt förenklas presentationen av resultaten så att de även på så sätt blivit lättare att ta till sig. Var och en som vill öka sin kompetens vad gäller det senaste inom växtodling hittar nu materialet online, bara ett par knapptryck bort.

Läs mer om strategiförsöken här

I en osäker tid krävs en trygg bank

Vi är i en tid präglad av ekonomisk osäkerhet.

Landshypotek har funnits för lantbrukare i snart 200 år. Med närmare hundra specialister på lantbruksutlåning och ytterligare hundra förtroendevalda lantbrukare är vi alltid nära.

Närheten och den gemensamma kompetensen skapar trygghet, men även att ingen annan än du som lantbrukare tar del av bankens vinst. Överskottet går tillbaka till dig.

Se hur vi kan skapa trygghet för dig på landshypotek.se

För lantbrukare sedan 1836

Bläddra i vår nya digitala katalog!

Du hittar också länk till katalogen på www.hylte-lantman.com

Techtronic 500 Dual
Kombinerat 12V / 230V.
2249:-

Elrep Starline 5mm 300 m
Pris från **580:-**

Fårnät Tornado 90/8/30 Längd 100 m
3399:-

Hel pall skickas

Fyrås Trä Stängselstolpe
Pris från **43:-**

Elhydraulisk vedklyv
Pris från **20595:-**

NNZ Vedsäck typ Myggnät 1500 liter
219:-

Balring 1-5 hästar, 128 cm
3499:-

Fodertunna med låsbart lock
46 liter **169:-**
70 liter **229:-**

Nyhet!

Värmetak för kycklingar
40x40 cm **749:-**
40x60 cm **899:-**

Öppettider i butiken:
Måndag-fredag: 9-18 • Lördag: 9-13 • Dygnet runt på webben!

Alla priser är inklusive moms. Vi reserverar oss för tryckfel, slutförsäljning och eventuella prisjusteringar. Gäller så långt lagret räcker. Eventuell fraktkostnad tillkommer. Se resten av vårt breda sortiment på www.hylte-lantman.com

0345-400 00
www.hylte-lantman.com
Hantverksgatan 15, 314 34 HYLTEBRUK

Prisjakt 4.8 - Trustpilot 4.8 - Pricerunner 4.9

MOTIONENS VÄG

Från start till beslut

En motion skapas!

Varje motion har sin egen historia, den kan initieras antingen av en enskild medlem eller av en distriktsstyrelse. Just denna motion, Motion nummer 10, "Val av ordförande på stämman", initierades av distriktsstyrelsen i Sörmland 2023 och föreslår förändringen att välja ordförande för styrelse och valberedning på föreningsstämman, i stället för som tidigare internt i styrelsen och valberedningen.

2023

MAIL

Motionen blir handling!

Ordförande för styrelse och ordförande för valberedning väljs på föreningsstämman 2025. Förslaget i motionen har omsatts i handling.*

Förslag till ordförande

Valberedningen påbörjar arbetet med att ta fram förslag till ordförande i koncernstyrelsen.*

OBS!
Den här motionsgången bygger på att föreningsstämman den 7 maj 2024 beslutar i enlighet med koncernstyrelsens förslag.

Upp på bordet

Motionen diskuteras i distriktsstyrelse Sörmland.

Snart i hamn

Förtroenderådets beredningskommitté påbörjar arbetet med att ta fram förslag till ordförande i valberedningen.*

Ut på nätet

Motionen publiceras på hemsidan så att alla medlemmar i distriktet kan ta del av den.

Första delmål nått!

Föreningsstämman beslutar i det här fallet enligt styrelsens förslag, vilket är att motionens förslag ska tas med i en stadgerevision inför stämman 2024.

Öppet för diskussion

Motionen tas upp på distriktsstämman i Sörmland och beslut tas att skicka den vidare till föreningsstämman.

Förslag till beslut

Redan innan föreningsstämman tar koncernstyrelsen fram ett svar och ett förslag till det beslut som ska klubbas på föreningsstämman.

En arbetsgrupp tillsätts

Koncernstyrelsen tillsätter en arbetsgrupp som bereder motionens förslag om att välja ordförande för styrelse och valberedning på föreningsstämman. Arbetsgruppen skickar sedan vidare sitt förslag till koncernstyrelsen.

Synpunkter fångas upp

Koncernstyrelsen tar fram förslag om att ordföranden ska väljas på föreningsstämman. **Förslaget presenteras för medlemmarna på alla distriktsstämmor i Sverige.** Synpunkter, kommentarer eller förslag fångas upp av koncernstyrelsen.

Andra delmål nått!

Föreningsstämman tar beslut om att anta förslaget.*

Lämnar förslag

Koncernstyrelsen lämnar förslag till föreningsstämman om nya stadgar där förslaget ingår om ordförandeval på föreningsstämman.*

*Ett scenario för hur motionens väg framåt kan utvecklas, men det finns alternativa vägar den kan ta.

”ENGAGEMANGET ÄR SJÄLVKLART”

Ett starkt driv för naturen, djuren och maten. Vi hälsar på lantbrukare och veterinär **Jenny Bengtsson** och pratar mat med svenskt ursprung, hållbart lantbruk, en ny generation lantbrukare – och gemenskap.

TEXT Anna Gardberg FOTO Patrik Olsson

DET ÄR FEBRUARI i Falkenberg. Snöblandat regn och SMHI varnar för ishalka. Vi kör försiktigt längs vägar med vid utsikt över trädkantade åkrar. En tvär kurva och där, alldeles nära vägen, är vårt slutmål, Hässlås Liljegård i Långås, knappa milen från Falkenberg.

På gården möts vi av två nyfikna boarder col-lies som välkomnar oss hit, Milla och Zonja. Även Jenny och sambo Anders välkomnar – i kökets värme med nybryggt kaffe.

De tog för drygt två år sedan över gården efter Anders föräldrar. Då hade de arrenderat andra gårdar under några år. Att arrendera var en bra, lärorik start, förklarar Jenny.

I Anders föräldrars regi hade gården bara haft mjölkproduktion, i dag har den utöver mjölkproduktion, även köttproduktion och växtodling. Jenny är liksom Anders uppvuxen på gård, men hennes hade grisar.

– Det var fantastiskt att växa upp på gård. Så

mycket frihet! Och jag hade tidigt ett starkt djur-intresse.

ATT DET SKULLE bli ett jobb och liv med djur för Jenny stod dock inte helt klart från start. Det lutade åt lärare. Men det var ju det där med djuren. Tankar på veterinäryrket började ta form, och som sambo Anders flikar in: "Du hade ju betygen för det!". I dag ser Jenny kombinationen veterinär och eget lantbruk som precis det hon hela tiden haft inom sig att hon vill göra. Omsorgen om naturen, om djuren, om maten.

– Det är som att det finns i mitt DNA, i mina rötter. Arbetet kommer naturligt.

Som en självklarhet. Den självklarheten verkar finnas på samma sätt gällande engagemang i för-eningslivet kring lantbruksfrågor. Kanske började allt då hon som barn och tonåring hängde vid den lokala 4H-klubben, där vänner och likasinnade fanns. Ett nästa steg var LRF Ungdomen.

– Jag tyckte om att arbeta med frågor gällande min egna generation, men också den äldre och den kommande.

Med samma frågor började hon snart också →

"Jag älskar Halland. Här finns allt. Hav och stränder, sjöar och skogar", beskriver Jenny. Och här kan hon arbeta med det hon alltid haft inom sig – en omsorg om djuren, naturen och maten.

JENNY BENGTSOON

Djurh lsoveterin r, lantbrukare.

Engagemang: Förtroendevald i Lantmännens koncernstyrelse och forskningsstiftelse.

Verksamhet: Mj lkk r, k tt dj r, växtodling (grovfoderproduktion, vete, malk rn, raps).

Anställda: 3 heltid, 1 halvtid plus hjälp av sk lungdomar.

Familj: Sambo Anders, barn 12 och 10  r.

Jenny och Anders pratar om att det har varit en bra och l rrik start för dem att arrendera gårdar, innan de slutligen tog över Anders föräldrars gård. Här har de nu skapat sin egen vardag.

arbeta lokalt, som förtroendevald inom Hushållningssällskapet Halland. När hon fick frågan om att arbeta i Lantmännens distriktsstyrelse såg hon det som en möjlighet att lära sig mer om Lantmännen, även om hon hade en bild.

– Jag kände redan då en stolthet över Lantmännens varumärken. Grunden är nog att jag alltid har varit en medveten konsument, med intresse för det svenska. Jag kan ofta tänka på min uppväxt med 90-talets anonyma mat, och jämföra med dagens, med märkningar om ursprung och inneh ll. En helt annan tydlighet.

JENNY BESKRIVER ATT hon gärna "alltid vill säga ja" till sammanhang som engagerar. Att drivet att vilja vara med och påverka och förändra finns inom henne. En dag 2021 ringde telefonen, igen. Nu med en fråga om hon ville ta plats i Lantmännens koncernstyrelse

– Jag blev förvånad. Och glad. Ett stort förtroende. När jag nu blickar tillbaka har det varit otroligt lärorika  r. Jag inte är en utbildad ekonom utan naturvetare och mitt bidrag blir i stället den kunskapen och det perspektivet. Eftersom jag

dagligen träffar lantbrukare i mitt arbete som veterinär och i form av lantbrukskolleger står jag lantbruket väldigt nära. Dessutom har Lantmännen komplexa verksamheter, så det finns alltid saker att lära. Vilka frågor engagerar då mest? Framtidens jordbruk är en.

– Den frågan genomsyrar hela Lantmännen, med tvärgrupper inom olika områden för att se hur vi kan arbeta mer klimatneutralt. Ett jordbruk för framtiden är en omställning som kommer att kosta pengar, men som inte lantbruket ensamt ska betala.

Jenny g r en reflektion kring sitt engagemang i hållbarhetsfrågor.

– Rent praktiskt kan man säga att jag alltid håller ögonen öppna för att inspireras av de som v gar gå egna vägar och testa. Både för Lantmännen och f r vårt eget lantbruk, ett väldigt vanligt lantbruk, men lika viktigt att göra förbättringar i.

Lantmännens forskningsstiftelse  r ett annat k rt uppdrag.

– F r det har jag en styrka i min bakgrund som naturvetare.

Ännu en fråga som bottnar i henne själv är den

om återväxten av nya lantbrukare.

– I det arbetet ingår att ta hand om nya förtroendevalda och att med ambass d rsprogram visa upp Lantmännen f r en ny generation.

VI TAR EN tur runt gården. Anders pausar från arbetet med det nya stallet. Vi kommer att prata om att 2023 var "ett skit r". Torka och störtregn. Och vi pratar om vardagens allmänna utmaningar. Som att kombinera lantbruk med deltidstjänst och som förtroendevald. Det  r då peppen är viktig. Att man som sambos men  cks  vänner, grannar och kontakter inom lantbruket och föreningslivet stöttar varandra.

– Vi har ett bra nätverk runt omkring oss, säger Jenny.

Och apropå nätverk. De kommer spontant in på minnen av h sk rdar under barndomens somrar.

– Alla hjälpte till hos varandra, det var full uppslutning. Hårt arbete, men  cks  fest, säger Anders.

I dag kan gr ssk rden gå på några timmar, jämför f r Jenny, och lägger till:

– Men nätverket, gemenskapen finns kvar.  

”Jag håller alltid ögonen öppna för att inspireras av de som v gar gå egna vägar och testa. Både för Lantmännen och f r vårt eget lantbruk.”

”Vetenskap – ett måste för klimatmål”

Allt fler livsmedelsföretag ansluter sig till Science Based Target Initiative för att säkra en tillräckligt kraftfull klimatstrategi. Lantmännen Unibake och Cerealia är två exempel. För att målen ska nås krävs samarbete i hela värdekedjan. **TEXT** Henrik Emilson **FOTO** Lantmännen

Klimatförändringar är inte något som kommer att hända i framtiden. De pågår redan nu och effekterna har blivit all vanligare och tydligare. Claes Johansson är Lantmännens hållbarhetschef och han tar sommaren 2023 som ett talande exempel. Perioden innehöll de flesta former av extremväder med först torka och sedan ihållande regn i rikliga mängder. Något som givetvis påverkade lantbrukarens arbete och resultat. Allt fler företag växlar upp sitt klimatarbete och ett tydligt tecken på detta är en ökning i hur många som väljer att ansluta till

Claes Johansson

Science Based Target initiative (SBTi – se faktaruta). Initiativet erbjuder en metodik och ramverk som vägleder företag att sätta vetenskapligt baserade utsläppsmål för att bidra till en begränsad global uppvärmning i linje med Parisavtalets mål. Det krävs också att företagen tar ansvar för påverkan i hela värdekedjan, både på leverantörs- och kundsidan. Klimatfrågan blir därför alltmer en affärsfråga och en kommersiellt viktig aspekt. – I stället för att utgå från vad som du som företag tror dig kunna göra under en viss tidsperiod, utgår SBT från vad vetenskapen säger behöver göras för att klara 1,5-gradersmålet

inom Parisavtalet. Att målen ska vara vetenskapligt baserade är ett helt nödvändigt perspektivskifte, säger Claes. **NYLIGEN ANSLÖT LANTMÄNNEN** Cerealia sig till SBTi, ett logiskt steg då arbetet för en långsiktigt hållbar produktion och genomtänkt resursanvändning redan är självklara delar i Cerealias verksamhet, bland annat genom odlingsprogrammet Klimat & Natur. Claes förklarar att man inom SBTi har delat in sina utmaningar i tre så kallade scope. Scope 1 handlar om utsläpp från den egna verksamheten och sin egen skorsten. Scope 2 handlar om klimatpåverkan från inköpt energi, exempelvis el och fjärrvärme. Den tredje delen, scope 3 berör just leverantörer

och kunder, det vill säga hela värdekedjan, både ned- och uppströms. – Det passar bra för Lantmännen som företag. Med Unibake som bakar bröd på mjöl från Cerealia, som maler på spannmål som Lantmännen Lantbruk köper in från våra medlemmar. Tillsammans kan de jobba hela vägen ner till gårdsnivå. Det är ju där vårt odlingsprogram Klimat & Natur kommer in och levererar möjligheten att uppnå företagets mål och i nästa steg hjälpa sina kunder att nå sina mål, säger Claes. **ODLINGSPROGRAMMET KLIMAT & NATUR** innebär inte bara att den spannmålsråvara som exempelvis Cerealia förädlar odlas med cirka 30 procent lägre klimatpåverkan än vid konventionell od-

ling. Affärsmodellen kring programmet täcker dessutom merkostnaderna på gården och ger ekonomiska incitament för lantbrukaren att delta. – Tyvärr möter jag fortfarande allt **GLOBALT INITIATIV** Att ansluta sig till SBTi innebär att företaget förbinder sig till att vidta nödvändiga åtgärder i sin värdekedja för att temperaturökningen ska stanna vid 1.5. Det är ett initiativ av CDP, UN Global Compact, WRI och WWF. Det vetenskapliga underlaget är bland annat framtagna av IPCC och IEA.

”Att målen ska vara vetenskapligt baserade är ett helt nödvändigt perspektivskifte.”

för många företag generellt som inte kommit lika långt och som tror att klimatomställningen kan hanteras på samma sätt som kvalitet och livsmedels säkerhet – genom att bara ställa krav på leverantörerna utan att det behöver kosta dem något. Det är fullt möjligt att nå de uppsatta målnivåerna, men det kräver riktiga åtgärder som kostar riktiga pengar. Exempel på riktiga åtgärder är fossilfria drivmedel i maskinerna och fossilfri växtnäring. Det finns numera tillgängligt, men innebär en stor merkostnad som inte ryms i lantbrukarens marginaler. Det gör att klimatfrågan måste hanteras på ett sätt som gör det möjligt för lantbrukaren att vidta de åtgärder som krävs.

OM LANTMÄNNEN VAR ett renodlat livsmedelsföretag hade det varit möjligt att ansluta hela koncernen. Men nu är det inte så utan snarare ett smörgåsbord av verksamheter. – Om man tittar på hur SBTi är uppbyggt så är det för företag som har en huvudsaklig värdekedja. Vi har både verksamheter som fodertillverkning, Aspen och Swecon, där vi i sådana fall ska mäta utsläppen från en hjullastare jämte energiåtgången vid produktionen av wienerbröd. SBTi är inte riggat för det utan det skulle bli alldeles för rörigt för att kunna jobba strukturellt med det, säger Claes och fortsätter: – Lantmännen stöttar initiativet men varje bolag äger frågan om när och om man vill ansluta sig utifrån sina förutsättningar och utmaningar. ●

EVA-HELENA OUCHTERLONY, CEREALIA

”Jag är stolt över vår fina råvara”

Vid Lantmännen Cerealias anläggning i Järna har Kungsörnens och AXA:s klassiska produkter tillverkats i årtionden sedan mitten av 1990-talet. Eva-Helena Ouchterlony är anläggningschef och berättar om produktionen, nya konsumentbeteenden och kunniga medarbetare.

Vilket arbete gör ni på anläggningen i Järna?

– Vi är en mötesplats för alla Cerealias varumärken. Vi är både en frukostflinge-, havregryns- och pastafabrik och ett centrallager. Vi arbetar tätt tillsammans med vår marknads- och produktutvecklingsavdelning. Vi producerar flera kända varumärken, som AXA Havregryn, AXA müsli, AXA granola, AXA flingor, START!, Kungsörnens pasta och makaroner. Vi tar också emot andra varumärken, som exempelvis Finn Crisp, som vi distribuerar. Vår bas är torra produkter med längre hållbarhet.

På vilket sätt är Cerealiala en viktig del av Lantmännen?

– Vi arbetar för ett svenskt livsmedelsutbud, inte minst genom de produkter och varumärken som redan är pålitliga, omtyckta och prisvärda stommar i våra svenska kök. Flera av dessa är starka även i övriga Norden. Vi är också en viktig del av förädlingskedjan, där vi omsorgsfullt tar hand om våra ägares råvaror. På så sätt är fabriken här i Järna en del av Sveriges historia.

Berätta om START!, som just lanserat tre nya smaker, lagom till varumärkets 50-årsjubileum.

– Att tillsammans med marknad och produktutveckling hitta fram till nya möjligheter inom produktionen är viktigt och vi är stolta över de

här produkterna. Jag skulle beskriva dem som ”START! med ”en twist av extra allt”. De finns i tre smaker som kan sägas flirta med dagens smaktrender inom glass, samtidigt som produkternas bas är vår havre.

Grunden för utvecklingen av produkterna är ett förändrat beteende hos konsumenterna, som att vi äter frukost lite när som under dagen. Vi ville ta fram något som kan vara både frukost, mellanmål, kvällsmål och dessert. Produkter att njuta lite extra av.

Eva-Helena Ouchterlony.

Är det något i ert arbete inom Cerealiala som du är extra stolt över?

– Först och främst över vår fina råvara och hur kunniga och engagerade medarbetare hos oss tar hand om den i alla led. Som de som arbetar med olika processer i vår produktion, det är ett hantverk. Vi är många i ledet som värnar

om kvalitet, vilket ger en fin verksamhet och bra produkter i slutändan.

LANTMÄNNEN CEREALIA, JÄRNA

Historia: Anläggningen köptes 1967 av dåvarande Kungsörnen AB. I slutet av 1970-talet flyttade AXA:s grynvarn till Järna. 1990 satsade Cerealiala också på vad man kallade en ”komplett frukostfabrik med extruder och müsliblanderi” i anläggningen. 1995 köptes START! från Marabou varp produktionen flyttade in i Järna.

Tillverkning: Här tillverkas idag omkring 200 produkter.

Lager: För att lagra allt som producerats samt de varor som hanteras via Järna finns ett centrallager med en bruttokapacitet på ca 22 000 pallplatser.

Antal anställda: Omkring 150.

Nytt i hyllan

Granola-fest!

Alla älskar granola – müsli på rostad havre. START! har varit en favorit på svenskarnas frukostbord sedan 1974. I januari lanserade Cerealiala den största nyheten från START! på många år. av Hanna Dunér

3 helt nya smaker från START!

Bjuder alla på något extra gott, eller vad sägs om bitar av hallonfudge, nougat eller små kulor av bananfudge.

Choc-Go Bananas

smakar som det låter – choklad och banan. Här är det frystorkade bananbitar, små bitar av bananfudge, kakao och små kulor av browniefudge som får spela huvudrollerna i den härliga granolan.

Craze!nut Crunch

passar de som gillar smaker av nöt och choklad. Hasselnötter, kakao, små kulor av browniefudge och fluffar med smak av nougat har adderats till den goda START!-basen.

Raspberrylicious Pie

med en härlig smak av hallonpaj. Till den klassiska START!-basen har vi lagt till frystorkade hallon, små bitar av hallonfudge och vit toffee fudge.

AXA MERA GRANOLA

Ett annat Lantmännen-varumärke, Axa, har flera sorters granola i butikshyllan. Samtliga utan tillsatt socker och alla med ny, uppfräschad design. AXAs granola finns bland annat i smakerna Jordgubb, äpple & solrosfrön, Hasselnöt & cashewnöt, Kakao, mandel & blåbär, samt även Naturell.

Potatissorten som blir perfekta pommes

De må vara en liten del inom Lantmännen, men de har stor betydelse för potatisodlare i Europa. **Växtförädlingsstationen i Emmeloord, Holland,** arbetar ständigt med att ta fram nya potatissorter och rågvetesorter, berättar anläggningens chef Johan van der Woude.

TEXT Henrik Emilson FOTO Johan van der Woude

Om du här ätit pommes frites i Centraleuropa är sannolikheten stor att potatissorten den är tillagad av är Fontane. Det är förädlingsstationen i Emmeloord som tagit fram sorten och utöver att konsumeras som matpotatis i Sydeuropa och Nordafrika används den just för att friteras. I dagsläget genererar potatisen runt femtio miljoner kronor i licensavgifter per år till Lantmännen. Den holländska förädlingsstationen utvecklar förutom potatissorter också rågvetesorter framför allt till den europeiska marknaden. Licensintäkterna från verksamheten i Nederländerna bidrar med omkring 70 miljoner

Johan van der Woude.

kronor årligen.

– Det är bra, speciellt med tanke på att vi bara är sju personer som jobbar här, säger Johan van der Woude, som är chef för anläggningen.

Han berättar att skaran på sju personer utökas med sommarjobbare när försöksrutorna ska skördas. Stationen har 48 hektar fördelat på fyra skiften och växtföljden innehåller

även sockerbetor. Den ligger mitt i Hollands "kommun" Noordoostpolder som är ett område skapat av människan när vatten pumpades ut här på 1930-talet. Flera lantgårdar anlades på den bördiga marken både under och efter andra världskriget och 1949 kom förädlingsstationen hit. Från början gjordes tester på uppdrag

av lantbrukarna i området, men ganska snart började man ta fram egna sorter som Carsten VI, Heine VII och vårvetet Pekonder. Lite senare introducerades potatis i väldigt liten skala. På 1980-talet tog Weibulls över verksamheten och genom en fusion 1993 med Svalöf AB så blev stationen en del av Lantmännen. Efter några namnbyten står det sedan tio år också Lantmännen på skylten i Emmeloord. Det är en liten del i koncernen, men med stor spridning.

– Vår huvudsakliga affär är licenser och royalties från lantbrukarna som använder våra sorter. Vi säljer framförallt i Europa och i varje land har vi en eller två partners som sköter distributionen av utsädet, säger Johan.

JUST NU HAR de sex potatissorter på marknaden inklusive Fontane som är den vanligaste sorten i Europa. Samtidigt jobbar de hela tiden på att ta fram nya sorter. En process som är tidskrävande.

– Det är egentligen ganska enkelt. Du börjar med två sorter som du gör en korsning av. Du försöker kombinera bra egenskaper från en sort med de bra egenskaperna från den andra, säger Johan, och berättar att de gör cirka 250 korsningar varje år, vilket genererar runt 60 000 frön som de planterar och gör årliga tester på.

– Det handlar om vilken avkastning

"Du börjar med två sorter som du gör en korsning av. Du försöker kombinera bra egenskaper från en sort med de bra egenskaperna från den andra."

Den holländska förädlingsstationen utvecklar, förutom potatissorter, rågvetesorter.

de ger, vilka kvaliteter de har och vilken motståndskraft de har mot sjukdomar. Från det att du gör korsningen till att du har en sort du kan marknadsföra, tar det tolv år.

FONTANE ÄR OCH har varit en stadig källa till inkomst, men Johan berättar att ensamrätten till en potatissort gäller i 30 år. Om några år kommer detta skydd "Plant Breeders' Rights" (PBR) att upphöra. Aktiviteten hos Johan och hans kollegor är därför stor för att hitta ersättare till Fontane på marknaden.

– Vi har flera bra kandidater i vårt förädlingsprogram som skulle kunna ersätta Fontane. Det vi letar efter i de nya sorterna är förbättringar av både kvalitet och andra egenskaper som underlättar för lantbrukarna. Så de kan minska användningen av växtskydd och så de kan använda mindre växtnäring. Målsättningen är att kunna fortsätta producera potatis med god lönsamhet och med minst samma kvalitetsegenskaper som Fontane har. Att vår PBR upphör om några år blir samtidigt en möjlighet för oss att introducera nya

och bättre sorter på marknaden, säger Johan.

När en ny sort väl är framtagen väntar den kanske största utmaningen, att få den godkänd på "The National List" i de länder de vill distribuera i. Johan berättar att det görs officiella försök och tester för att se att den nya sorten är bättre än de som redan finns på marknaden och inte minst att sorten betyder en förbättring för lantbrukaren. Det är ett nödvändigt steg som kan ta två till tre år, beroende på land. Det låter som att arbetet på en förädlingsstation kräver en hel del tålamod?

– Jag får ofta den frågan, skrattar Johan.

– Men vi gör nya korsningar och får fram nya sorter varje år. Så det är inte så att vi gör en korsning och sen sitter och rullar tummarna i tolv år.

Det är bra, för marknaden för pommes frites växer i världen varje år. Hur är det, gillar Johan själv pommes?

– Självklart, gärna ihop med en bit fin fisk och en sallad. Givetvis har jag majonnäs till, inte ketchup. Jag varit i USA många gånger och beställer alltid majonnäs till mina pommes och då förstår de i köket att det är en "dutch guy" i lokalen, säger Johan och berättar att alla gör lite olika, en del har ketchup, andra har vinäger eller skysås till.

– Men det spelar egentligen ingen roll, så länge folk fortsätter äta pommes. ●

Tack vare Tillväxtbolaget har svenska lantbrukare kunnat göra investeringar i sina verksamheter värda 2,2 miljarder, där det stora flertalet är Lantmännens medlemmar. Efter ett tufft avslut på 2023 ser vd **Helena Silvander** en ljusning under 2024.

TEXT Hanna Dunér FOTO Lantmännen

”Förfrågningarna har börjat komma tillbaka”

Under andra halvan av 2023 upplevde Tillväxtbolaget en avvakande inställning hos kunderna. Men redan nu har låneförfrågningarna börjat komma tillbaka.

– Det finns ett stort behov av att investera för att möta den gröna omställningen, nya klimatförhållanden och effektivisera produktionen, säger vd Helena Silvander.

EFTER ETT, VAD Helena Silvander beskriver som, extremt år 2023 med många oförutsedda händelser som skenande priser på insatsvaror, krig, extremväder och höga räntor, ser hon ett stabilare läge på både intäkts- och kostnadssidan under 2024 års första kvartal.

– Det kommer att bli tufft för de som fick problem med skörden 2023, vilket kommer att spilla över på 2024. Men med uteblivna räntehöjningar och någorlunda likviditet så klarar man våren för att sedan komma tillbaka, säger hon.

Under slutet av 2023 minskade förfrågningarna något om finansiering från Tillväxtbolaget, men sedan årsskiftet har det börjat komma in nya för varje vecka. Den största kategorin av sökande är unga lantbrukare som vill investera för att växa.

– De flesta vill bygga för expansion i form av djurstallar och ekonomibyggnader eller för grön

energi som biogas, dammar och annan grön omställning. Vi får också in förfrågningar inför ägarskiften och arrenden.

TILLVÄXTBOLAGET STARTADES 2018 av Lantmännen, LRF, HKScan och Växa (Svensk Mjölk gick in som delägare 2022). Startskottet blev lanseringen av Livsmedelsstrategin 2017, då företagen insåg att det skulle krävas stora investeringar inom svenskt lantbruk för att kunna verka i enlighet med de områden som lyftes fram, som klimatfrågan, framtidens jordbruk och inte minst ökad produktion.

– Vi såg att det var svårt för lantbruksföretagen att få till sina investeringar beviljade enbart via bank. Det fanns ett kunskapsglapp och en rad riskmodeller hos bankerna om lantbruksföretagens förutsättningar och för att analysera dessa bolag. Samtidigt såg vi ett stort behov av att få in

”Vi har ett jätteviktigt uppdrag i att vara en del i detta, det är väldigt svårt att få unga att komma in i lantbruket idag då det krävs både kunskap och mycket pengar.”

yngre lantbrukare, ställa om lantbruket och öka produktionen, förklarar Helena Silvander.

Tillväxtbolaget samarbetar med alla banker som finansierar lantbruk. Modellen går ut på att bolaget finansierar topplånet på upp till 20 procent av den totala investeringen. Därutöver finns Tillväxtbolaget med som stöd hela vägen.

– Vi följer kunderna och coachar dem under processen. Vi lägger mer tid på våra kunder än vad en bank kan göra.

TILLVÄXTBOLAGET ATTRAHERAR många yngre lantbrukare och kan bidra till att bryta den negativa trenden inom ägarskiften, ett viktigt uppdrag, menar Helena Silvander.

– Det är väldigt svårt att få unga att komma in i lantbruket idag då det krävs både kunskap och mycket pengar: Man måste kunna betala tillbaka sitt lån och ha en god underliggande förmåga att tjäna pengar. Därtill måste det finnas en ambition att göra en förflyttning mot ett hållbart lantbruk.

Företaget har hittills lånat ut 250 miljoner kronor till investeringar av ett värde av runt 2,2 miljarder kronor. Sammantaget har dessa även gett upphov till mer än 400 arbetstillfällen över hela landet. Tillväxtbolaget har idag drygt 85 kunder,

men ambitionen är att kunna hjälpa fler.

Hur ser du på resten av 2024?

–Vi ser signaler framåt som är mer positiva, det finns en bättre stabilitet, marknaden har börjat anpassa sig till att det är krig. Räntan är på väg ner, vilket är viktigt för en kapitalintensiv näring som lantbruket. Det ser ljusare ut än 2023, säger Helena och avslutar:

– Sedan tycker jag att den ökade medvetenheten hos svensken om att vi måste fundera på vår situation här i Sverige gör att frågor som svensk beredskap, självförsörjning och svensk livsmedelsproduktion hamnar i fokus, det är bra. ●

TILLVÄXTBOLAGET

- Tillväxtbolaget startade 2018 för att möjliggöra satsningar på modern svensk livsmedelsproduktion genom utlåning till hållbara investeringar på gårdsnivå.
- Bolaget ägs av Lantmännen, LRF, Svensk Mjölk, HKScan och Växa.
- Kunderna finns över hela landet och representerar de flesta inriktningar inom primärproduktion.

Det finns ett stort behov av att investera för att möta den gröna omställningen, säger Tillväxtbolagets vd Helena Silvander.

Snabba väderväxlingar och oförutsägbarhet gör det svårare och mer kostsamt för landets renskötare att bedriva sin verksamhet. **Kenneth Pittja**, som tillhör samebyn Unna tjerusj i Gällivare kommun, har tacklat snömögel, känsliga magar och årstidsförskjutningar. **TEXT Mariana Vnuk FOTO Petra Älvstrand**

”Vi har ett klimat idag som är crazy och som kostar oss mycket pengar”

UGNET HAR ÅTERIGEN lagt sig efter den 419:e upplagan av Jokkmokks marknad, en av Sveriges äldsta marknader. Det är svårt att förstå att orten som har knappt 3 000 invånare under några dagar fyllts av 30-40 000 besökare. Jubileumsåret 2005 var det närmare 80 000 besökare som vallfärdade från både när och fjärran för att ta del av samisk konst, kultur och slöjd i världsklass. Kenneth Pittja tittar ut genom köksfönstret i lägenheten mitt i Jokkmokk. Sedan åtta år tillbaka är det här familjens bas. Han tar en klunk av kaffet, ler finurligt och konstaterar:

– Inte är jag så beroende av att se folk. Vad ska jag göra här - glo på tv? Med tiden kommer vi nog att flytta uppåt. För att få ut ännu mer av det livet.

Uppåt betyder byn Ruokto intill insjön Stora Lulevatten, en dryg timmes bilfärd från Jokk-

mokk. Här är Kenneths far uppvuxen och här finns vinterhägnet för familjens renhjord. ”Det livet” innebär skogen. Renarna. Och friheten.

KENNETH PITTJA ÄR renskötare och tillhör samebyn Unna tjerusj, en av tre fjällsamebyar i Gällivare kommun. Byns åretruntmarker finns i världsarvet Lapponia som inkluderar de fyra nationalparkerna Sarek, Muddus, Padjelanta och Stora Sjöfallet. Att det var just renskötsel Kenneth skulle syssla med har han varit säker på sedan barnsben.

– Renskötseln har gått i många generationer. Jag är uppvuxen med det här. Gick inte ens gymnasiet. Visst har jag gjort något jobb i gruvan men det var verkligen inte min grej.

Det har hänt en hel del sedan Kenneth började ägna sig åt renskötseln på heltid 1979.

Då var rennäringen mer lönsam och renskö-

→

tarna kunde fokusera på just renskötsel. Idag mer eller mindre krävs det en sidoverksamhet och många sysselsätter sig med turism, jakt eller fiske.

Kenneth ägnar de lite lugnare sommarperioderna åt att fiska röding och sik. Semester blir det när han följer med frun Liselotte Pittja som håller slöjdkurser i olika delar av landet.

– Då ligger jag på ett hotellrum och rullar tum-marna. Men nog är det roligare att vara i skogen, skrattar Kenneth och fortsätter:

Arbetet är mycket hårdare idag än när jag började. Mycket på grund av sidoverksamheterna. Men också på grund av klimatförändringarna. Vi har ett klimat idag som är crazy - och som kostar oss mycket pengar.

DET ÄR FÖRMIDDAG i Ruokto. Termometern visar minus tretton grader. Det är milda förhållanden så här års och så här högt upp i landet. Å andra sidan var det bortåt minus 30 veckan innan. Solen har gömt sig bakom en jämntjock dimma som täcker hela himlen, och landskapet skiftar i fyra nyanser av vitt. Kenneths röda jacka syns klart och tydligt när han närmar sig hägnet på sin fyrhjuling. Släden bakom honom är fylld med pellets från Renfor från Lantmännen. Det ska han mata sina renar med.

Det märks på renarna när det är extra kallt. Vid minus 20 kommer de springande. Det går åt mer energi att hålla värmen. Idag är de inte lika ivriga.

Kenneth hinner inte mer än in i hägnet förrän renarna skiftar fokus. De stannar upp. Spanar in den välbekanta jackan och tar några bestämda men sävliga steg mot fyrhjulingen. Kenneth trycker på gasen innan den första mulen når pelletslasten.

Fodret tippas ut i långa, ringlande mönster. Är av utfodring och test av olika metoder har lett

fram till just detta. På så sätt får alla renarna mat, oavsett hierarki. Och ingen kan vräka i sig för stora mängder med magproblem som följd.

Två stora lass med pellets går åt varje förmiddag. Det är kostsamt, inte minst sedan råvarupri-serna ökat efter Rysslands invasion av Ukraina.

– Som renskötare är man beroende av de naturliga väderväxlingarna för att renarna ska kunna äta. Så de här klimatförändringarna är en av våra största utmaningar. På 1990-talet var det isbildningen som ställde till det. Vi förlorade nästan halva renhjorden. De svalt ihjäl. Idag är det främst snömögel som är problemet. Renarna blir sjuka om de äter det.

De kraftiga väderomställningarna med mildare vintrar gör att renarna inte kommer åt betet på ett naturligt sätt. Därför måste renskötarna utfodra sina renar själva. Dessutom förskjuts även årstiderna vilket gör det svårare för renskötarna att både planera och utföra sitt jobb.

– Vårt arbete är definitivt mer intensivt idag. Jag är mer orolig, på tå och agerar snabbare. På två eller tre dagar kan det hända mycket. Renarna går iväg för att hitta mat och det blir ett jäkla mer-jobb. Alla mina barn vill ta över, och det är klart att jag inte vill att klimatet ska ställa till det.

I HÄGNET BÖRJAR renarna bli mätta. Det märks när de stannar upp, zonar ut och sedan går för att dricka eller äta snö. Om ett tag kommer de lägga sig ned och börja idissla maten. På eftermiddagen återupprepar de proceduren.

–Renarna har mycket att säga. Bara man lär sig att lyssna på dem. Gnider de exempelvis hornen mot stängslet, då vet jag att det kommer att bli varmare. En del renar är smartare än andra. Som han här. Ända sedan han var liten har han hållit sig nära oss människor. Han vet att det är så han får mat. Det är jäntans favorit. Han ger inte mycket lycka men är speciell. Han kommer att få vara med tills han inte orkar mer.

Årsräkningen för en renskötare börjar i maj då →

”Som renskötare är man beroende av de naturliga väderväxlingarna för att renarna ska kunna äta. Så de här klimatförändringarna är en av våra största utmaningar.”

Beroende på när vintern börjar att ge vika, kommer Kenneth öppna hägnet och låta renarna gå fritt.

FAKTA

Namn: Kenneth Pittja

Ålder: 60 år

Familj: Fru och fyra vuxna barn

Bor: Jokkmokk

Gör: Renskötare och fiskare

Om renskötsel: Renskötare äger och kontrollerar tama eller halvilda renar och använder dem för sin försörjning, exempelvis genom att tillvarata mjölk, kött och skinn. Renarna utfodras med pellets från Lantmännens Renfor.

”Jag har sagt till barnen att jag kommer hålla på så länge jag orkar. Så kan de bygga upp det de behöver innan de tar över.”

Väderomställningarna med mildare vintrar gör att renarna inte kommer åt betet på ett naturligt sätt. Därför måste rensköterna utfodra sina renar själva.

”Det är renarna som styr mig. Tiden är oviktig.”

kalvarna föds. Det här sker oftast där sommarbetesmarkerna finns. Efter det följer Kenneth och de andra i samebyn sina hjordar för att skydda dem från rovdjur och för att se till att de håller sig inom området. I juli sker märkningen av kalvarna.

– När jag växte upp tog kalvmärkningen nästan hela juli. Idag tar den en vecka, tio dagar. Man lär sig vad som funkar. Vi har ett system som gör att vi bara behöver gå igenom hjorden en gång. Det sparar på djuren. Det är ett stressande moment för dem.

Tre gånger har Kenneth låtit vajorna kalva inne i hägnet. På så sätt gick märkningen smidigare men krävde 50 dygns utfodring.

Till hösten, innan det är dags att få ihop hjorden och flytta renarna till vinterbetet, sker skiljningen. Det är en krävande process där de olika renägarna skiljer på sina renar så att de kommer till rätt marker. En del renar slaktas i september, andra i november-december.

– Kalvslakten inom den svenska rennäringen ökar. Idag är 60 procent av alla slaktrenar kalvar.

Vi testade också det men slutade för tre–fyra år sedan. Det kändes inte bra.

OCH HÄR ÄR vi nu. I vinterhägnet. Beroende på när vintern börjar att ge vika, kommer Kenneth öppna hägnet och låta renarna gå fritt. På sistone har det här skett i april.

– Vi följer dem och har stugor längs hela vägen de strövar. Beroende på omgivningen är vi ute nästan dygnet runt. Det är renarna som styr mig. Tiden är oviktig.

Kenneth bryter av en gammal gren med lite hänglav från ett träd. Sträcker grenen mot jäntans favorit som har följt honom runt i hägnet. Renen buffar hornen i sidan på Kenneth. Med kärlek. Det syns även för ett otränat öga.

– När det är som mest intensivt är hela familjen med. Jag har tur som har en fru som vill samma sak som jag. Jag har sagt till barnen att jag kommer hålla på så länge jag orkar. Så kan de bygga upp det de behöver innan de tar över. Det krävs ett tokintresse och renen i fokus. Det här är ett liv, inte ett jobb. ●

Hej tjänsteman!

Kajsa Ohlson, Innovation Manager Cerealia Sverige

”Finn Crisp Snacks är ett vågat exempel där vi gick från en produktkategori till en helt annan.”

Vad gör du som innovationschef på Lantmännen Cerealia Sverige?

– Jag jobbar med innovation som verktyg för hur vi kan särskilja oss från våra konkurrenter. Enkelt förklarar hur vi med nya produkter och erbjudanden ska få konsumenterna att välja våra produkter i stället för konkurrenternas.

Hur går det arbetet till?

– Framför allt undersöker vi konsumentbeteenden: Hur konsumenterna lever sina liv, vad de äter och vad det finns för beteenden kopplat till det. Finns det behov att uppfylla? Frukosten är ett bra exempel på hur beteenden ständigt förändras. Det är ett mål som tidigare ätits i hemmet. Men nu ser vi att allt fler äter sin frukost på språng, i skolan eller på jobbet. Vår utmaning blir då hur vi utifrån Cerealias varumärken och våra lantbrukares spannmål ska kunna möta den beteendeförändringen med bra produkter.

Är det alltså du som kommer på vilka nya produkter Cerealia ska ta fram/lansera?

– Ja, tillsammans med mina kollegor. Ett bra exempel är Axa Havregott. Den produkten började med utmaningen i att föräldrar vill att deras barn ska äta en nyttig frukost, samtidigt som barnen vill att den ska smaka gott. Efter tester, provsmakningar och utvärderingar med föräldrar och barn kom vi fram till att lite socker i en i övrigt schysst produkt är ok. Resultatet blev fullkornskuddar fyllda med frukt och bär. Barnen äter och föräldrarna är glada!

KAJSA OHLSON

År på Lantmännen: 8

Bor: Utanför Stockholm

Gör när du inte jobbar: Lagar och äter mat, drejar.

Favoritprodukt från Cerealia: Finn Crisp Snacks

Hur länge har du jobbat inom Lantmännen?

– Sedan 2016, efter att i många år arbetat på Arla. Jag är från början civilingenjör i biokemi och efter studierna hamnade jag i matvärlden. Jag tycker det är viktigt med svenskt lantbruk och jag tycker om att ta hand om, utveckla och arbeta med våra lantbrukares produkter.

Vad är roligast med ditt jobb?

– Mycket! Bland annat att identifiera behov hos konsumenterna som inte riktigt är täckta och sedan lyckas para ihop dem med våra möjligheter. Finn Crisp Snacks är ett vågat exempel där vi gick från en produktkategori till en helt annan. Vi lyckades skapa en uppskattad snacksprodukt som är mycket nyttigare än potatischips.

Du pratade på Lantmännens distriktsstyrelsekonferens om Framtidens mat. Vad är viktigt för dig att hålla koll på inför framtiden?

– Om vi blickar lite längre fram i tiden har teknikutvecklingen letat sig in även i livsmedelsindustrin. Exempel på det är cellodlat kött och insektsprotein. Vad är då intressant för oss? Personifieringen av kosten är ett bra exempel – vi går mer och mer mot att mäta hur våra kroppar mår, och vad det är just jag behöver äta för min hälsa. Fullkorn är ett annat exempel – ju mer vi förstår av vår hälsa desto viktigare inser vi att fullkorn är. Hur gör vi det då ännu mer attraktivt i nya former och nya produkter? ●

VAR MED I GRODDENS NOVELL- TÄVLING

TEXT: MAUD LINDHOLM ILLUSTRATION: AI-GENERERAD BILD MIDJOURNEY

Det fanns en tid då man kunde bläddra i en bok och få ta del av livet på en bondgård. På 1900-talet skrev Vilhelm Moberg den blivande klassikern *Utvandrarna* och Astrid Lindgrens *Emil i Lönneberga* kom ut 1963. Idag handlar den litteratur som skildrar arbetslivet om andra yrken, trots att Sveriges lantbrukare spelar en allt viktigare roll i samhället. Dessutom har villkoren inom jordbruket förändrats kraftigt, med avancerad teknisk utveckling, stark ekonomisk press och mycket ensamarbete och det finns en mängd situationer att skildra. Ändå har de svenska bönderna blivit en bortglömd grupp i samtida litteratur. Det här vill Lantmännen bidra till att ändra och utlyser därför en novelltävling där texterna ska skildra livet som bonde i Sverige i nutid.

Målet med tävlingen är både att uppmärksamma bristen på skildringar av svenskt lantbruk och att inspirera så många som möjligt att fylla det tomrummet. Därför är tävlingen öppen för alla. Likaledes är alla kategorier av noveller välkomna, såväl spänningslitteratur som poesi och allt däremellan. Dessutom får man skicka in fler än ett bidrag.

KULTURÅRET 2024!

För att föra upp lantbruksfrågor på agendan är det viktigt att svenskt lantbruk blir uppmärksammat. Det gäller även inom kulturen. Under 2024 kommer Grodden därför att lyfta kulturfrågor av olika slag.

Lär av proffsen

Tycker du om att skriva? Känner du ett behov av att uttrycka dig? Har du något att berätta om den moderna bondens villkor? Då hoppas vi att just du ska delta i Lantmännens novelltävling. Det finns bara fyra regler: Novellen ska berätta om den moderna bondens villkor, vara skriven på svenska, vara max 20 000 tecken lång (inklusive blanksteg) och den ska vara inlämnad senast den sista september 2024. Juryn består av Noomi Greenfield, Olle Pallars, Patrik Andersson, Anna Samuelsson och Nina van den Brink. Nina är journalist och författare och tilldelades Augustpriset år 2022 för sin debutbok *"Jag har torkat nog många golv"*. – Det är ofta genom just skrivtävlingar som den svenska litteraturen har hittat till nya och ovanligare författarskap. Inte minst gäller det litteratur om arbetsliv, och därför känns det både roligt och viktigt att delta i arbetet med att läsa och välja bland den sortens texter, säger Nina van den Brink.

Du har suttit i juryn för novelltävlingar förut. Hur ska man skriva för att nå fram till dig?

– Mitt bästa tips är att inte försöka skriva för att nå fram till mig. Jag vill bli överraskad, av en personlig stil, i en oväntad berättelse som utspelar sig i en färgstark miljö som jag inte vet så mycket om, nämligen den moderna bondens.

Så här tävlar du

Skicka in ditt tävlingsbidrag senast den **sista september 2024**. Du kan antingen posta den till Lantmännen, Att: Noomi Greenfield, Box 301 92, 104 25 Stockholm eller mejla den till noomi.greenfield@lantmannen.com. Märk novellen med ditt namn och dina kontaktuppgifter.

Genom att skicka in ditt bidrag godkänner du att Lantmännen sparar dina personuppgifter, liksom eventuellt publicerar novellen och läser in den till Grodden-podden.

Vinnaren presenteras i nr 4/24. Utöver äran kommer det vinnande bidraget publiceras i Grodden och belönas med ett specialgjort konstverk av Annika Bergman. Den vinnande skribenten kontaktas av Lantmännen.

MERA SKRIVANDE

Den 6–10 maj håller Susanna Alakoski och Mats Söderlund ett skrivretreat som vänder sig till personer som har kommit en bit i sitt skrivande och som vill ta ytterligare ett väsentligt kliv med ett specifikt manus, prosa eller poesi. Läs mer på susannaalakoski.se

"Det behövs nya berättelser"

Två författare som båda blev prisade just för sina debuter är paret Susanna Alakoski och Mats Söderlund. 1992 tilldelades Mats Katapultpriset för bästa skönlitterära debut och Susanna fick Augustpriset för sin debut *Svinalängorna* 2006. I vår startar de Österlen Poesi & Prosa, där de ska ge skrivkurser och hålla retreats och workshops.

Ert viktigaste tips till den som aldrig har skrivit en novell?

– Sätt igång och skriv och se vad som händer.

Något som inspirerar med just novellformen är, enligt paret, att en liten vardaglig händelse ofta ramar in hela berättelsen.

Den som vill kan först skriva mycket om den händelsen och sedan stryka i texten så att bara det absolut nödvändiga blir kvar.

Läs texten högt. Stryk, rensa. En riktigt bra novell går på djupet utan en massa krimskrams.

Håller ni med om att det saknas samtida skildringar kopplade till svenskt lantbruk?

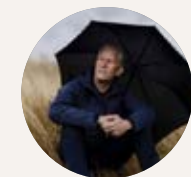
– Det håller vi med om. Många berättelser som berör jordbruk och lantbruk skildrar den äldre tidens bönder och arbete. Moderna berättelser är därför att välkomna.

Hur tror ni att det skulle kunna bli ändring på det?

– Litteraturen är gammal och ny samtidigt. Precis som det ständigt behövs nya kärleksberättelser behövs det nya arbetarskildringar och storsy som berör landsbygdens liv och folk.

Susanna Alakoski.

Mats Söderlund.

FOTO: SARA MAC KEY

Landet runt

Grodden gör nedslag i några av Lantmännens 20 distrikt.

VÄSTERBOTTEN

Uppskattat möte i Robertsfors

Ungdomsträffen i Norrland den 23 februari lockade fler än 55 deltagare. Temat för träffen var "nöt och foder" och dagarna innehöll bland annat föredrag från Lantmännens Smarta foder, HKScan och VäxtRåd samt studiebesök på tre mjölk-gårdar i Robertsfors kommun. Träffen avslutades med en vikinga-middag. Omdömena efteråt var positiva och det finns en önskan om fler liknande arrangemang i framtiden.

SÖDRA SKÅNE

Konferens i Lund

Den 14 mars hölls en stor växtodlingskonferens i Lund. De cirka 200 anmälda deltagarna fick då ta del av det allra senaste inom svensk växtodling.

SÖDRA SKÅNE

Lantmännen samskapar med externa startups

Externa startups bjöds in att delta i Växthusets aktuella program på tema Circular Futures. Fyra av dessa presenterade så intressanta idéer att de i början av mars fick delta i ett Hackaton på Triton. Där undersökte de och Lantmännenmedarbetare eventuella affärsmöjligheter.

NORDVÄSTRA SKÅNE

Nya ambassadörer på plats i Möarp

De sju nya ambassadörerna i Syd samlades den 18 februari på anläggningen i Möarp. Där diskuterades bland annat hur Lantmännen kan stötta unga lantbrukare.

GOTLAND

Information om invasiv ört

Den 20 februari bjöd Lantmännen Lantbruk och Maskin in till Växtskyddsdag i Visby. På schemat stod strategier mot det kraftiga ogräset vitblåra. Företagen Bayer och Hardi, som båda utvecklar nya produkter inom området, fanns också på plats.

SÖRMLAND

Ambassadörsträff i Nyköping

Den 27 februari var det även ambassadörsträff på nya anläggningen i Nyköping. Ett gäng nyfikna och intresserade unga lantbrukare lärde sig mer om Lantmännen med fokus på Lantbruk och Maskin. De bjöd på bra inspel kring bland annat affärsvillkor, tillgång till bra säljare och utformning av mötesinbjudningar.

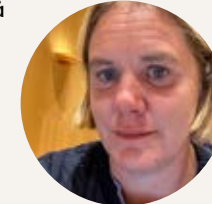
Fem svarar

CHRISTINA NYSTRÖM

Valberedningen distrikt Kristianstad-Blekinge

1 Vi frågar runt, nosar, snokar och letar. Vi använder oss mycket av tips från medlemmar och andra. Det handlar om att både använda alla nätverk. Det är viktigt att vi får till en styrelse som trivs ihop och jobbar bra tillsammans. Vi tittar på kön, ålder, produktionsinriktning och geografisk placering för att utse en styrelse som tillsammans bildar en bra helhet.

2 Möjligheten att få vara med och praktiskt påverka en så fantastisk organisation som Lantmännen. Många lockas av att få vara en liten del av ett så stort sammanhang.

JOAKIM NILSSON

Valberedningen distrikt Kronoberg

1 Vi pratar med dem som redan sitter i styrelsen och andra i sitt nätverk om vilka som skulle kunna vara aktuella. Det är viktigt att ha en valberedning som representerar hela distriktet för att få ett bredare kontaktnät och bra spridning. Vi försöker hitta dem som har tid och vilja att engagera sig. Och så vill vi ha en bredd i styrelsen.

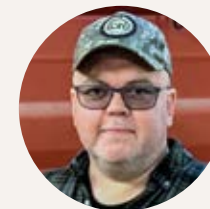
2 Det är en fantastisk möjlighet att få lära sig mer om Lantmännen. Man får en insikt om vad organisationen gör och tankesättet bakom.

Hur hittar ni rätt?

Inför stämmoperioden lägger valberedningsrepresentanterna ner mycket tid på att hitta rätt personer som vill bli förtroendevalda.

1 Hur jobbar ni för att hitta nya förtroendevalda, finns det några knep för att hitta rätt personer?

2 Vad ser ni lockar mest med att bli förtroendevald?

MICHAEL ARVIDSSON

Valberedningen distrikt Dalarna-Aros

1 Det gäller att vara på ständig spaning när man ser och träffar intressanta människor, i alla sammanhang. Man tänker lite utifrån rollen som valberedare hela tiden. Det är viktigt att vi i valberedningen täcker ett större område för att utöka nätverket. Målet är att bygga ett lag med olikheter vad gäller sådant som ålder, geografi och driftsinriktning – som tillsammans bildar en dynamisk styrelse.

2 Många lockas av möjligheten att vara med och påverka. Lantmännen är ett spännande företag som tar väl hand om sina förtroendevalda.

SVEN BÄCKEBJÖRK

Valberedningen distrikt Jämtland

1 Vi känner ju många medlemmar som kan vara tänkbara kandidater och som vi kan försöka entusiasmera att ta uppdraget. Vi frågar också runt om tips för att inte missa någon intressant. När vi får upp ögonen för en bra kandidat kan vi höra av oss och planera idén även om det inte är aktuellt just då. Det är bra om den tanken väcks i god tid. Jämtland är stort och vi vill gärna ha en styrelse med geografisk spridning, men viktigast är att man är engagerad och intresserad av sitt uppdrag.

2 Möjligheten att få komma med nya idéer och påverka. Det är en chans att vara med och driva organisationen framåt.

KRISTOFFER KULLINGSJÖ

Valberedningen distrikt Västra Sverige

1 Vi går igenom våra egna nätverk, hör med förtroendevalda som avgår, ber om tips från säljare inom till exempel växtodling, maskin och foder. Vi söker drivna personer som är intresserade av Lantmännen, som vill engagera sig och själva vill utvecklas. För att få till en rolig och kompetent styrelse vill vi ha en variation av personligheter och intresseområden, och gärna en spridning i geografi.

2 Som förtroendevald utökar man sitt nätverk. Det ger kunskap och nya perspektiv. När du lär dig mer skapar det också ett större intresse, både för Lantmännen och branschen generellt.

HULDA WIRSÉN

”Kunskap som motor för tillväxt”

LANTBRUKET, VÅR primärproduktion av livsmedel, är beroende av relevant kunskap. Men tillgången på kunskap om hur vi kan trimma vår produktion utifrån aktuella förutsättningar ser olika ut beroende på var i landet vi bor. Lantbrukare i norra Sverige har under flera decennier inte haft samma förutsättningar som de i den södra delen av landet. De har inte haft samma tillgång till spetskompetens och försöksverksamheten har gått på sparlåga allt för länge i norr. Men det kan det bli ändring på, om viljan finns.

LANTMÄNNEN HAR PÅ senare tid valt att satsa på kompetensutveckling för norra delen av Sverige genom att utöka Växtrådsgruppen. Vi erbjuder numer också växtodlingsbrev med inriktning på norra Sverige. Det känns som mjölkproducent också tillfredsställelse att Växa valde att lägga årets Växadagar i Umeå med temat ”Norrländskt ljus i framtidens lantbruk”. Konferensen var välbesökt med 380 deltagare,

många från norr men även deltagare från söder. Lantmännen var en av huvudsponsorererna av dessa dagar vilket var möjliggörande.

DET FINNS STOR potential att utveckla lantbruket i norra Sverige. Men hela sektorn där be-

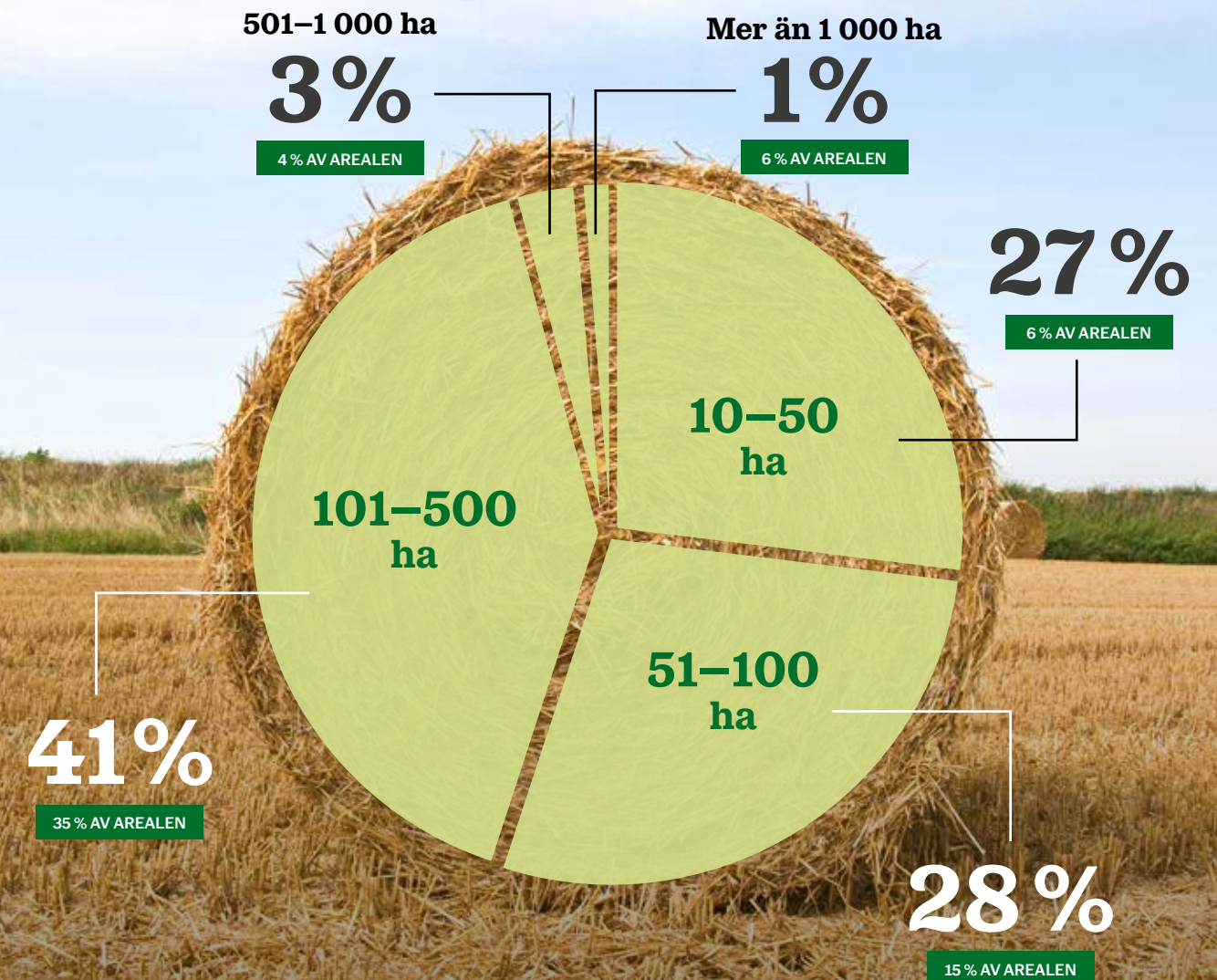
hövs trimmas. Livsmedelsstrategin är tydlig med att vi ska ha produktion av mat i hela landet men vi måste då se bättre vinstnivåer i företagen. Därför är det viktigt att framtidens lantbruk är jämlikt, med kunskap som en motor för god tillväxt. Jag hoppas att forskning, försöksverksamhet, rådgivning, utvecklingsverksamhet och försäljning av tjänster och produkter riktade till lantbruksföretagen i norr får ett uppsving, och att fler tar ut en riktning med målet om en stark sektor från norr till söder. Där kunskap är ett viktigt verktyg i vår framtida tillväxtresa. ●

Hulda Wirsén, Agronom och delägare Stora Mu AB.

Åkerareal i siffror

Lantmännens medlemmar fördelar sig ungefär jämnt mellan grupperna liten, mellan och stor – sett till mängden åkermark de brukar. 4 procent av medlemmarna brukar hela 10 procent av den totala mängden åkerareal.

Andel medlemmar i procent som brukar åkerareal av viss storlek

Vi i Lantmännen

HÅLLER DIG UPPDATERAD OM DITT MEDLEMSSKAP I LANTMÄNNEN

DISTRIKTSSTÄMMOR

Hög aktivitet på årets första stämmor

Nu har årets 20 distriktsstämmor precis avslutats. Grodden besökte ett par av de första, i **Halland** och **Västra Sverige**, och träffade många mingelsugna medlemmar. **TEXT** Leonard Lähteenmäki **FOTO** Tora Sirén

ETT 80-TAL av Lantmännens medlemmar i Hallands distrikt samlades till stämma redan i slutet av februari. Stämman hölls på Lantmännens Maskinanläggning i Falkenberg och på dagordningen stod bland annat information om fjolårets resultat och utdelning, liksom företagets framtidsplaner. Kvällen inleddes med mingel och att döma av ljudvolymen i lokalen var det många som uppskattade att träffas och hade mycket att prata om. Efter en stund välkomnade distriktsordförande **Jörgen Börjesson** gästerna till kvällens middag. När stämman tog vid kom informationen om styrelsens förslag på utdelning av 1,2 miljarder kronor till Lantmännens medlemmar som en extra dessert. Dagen efter, den sista februari, inledde Västra Sverige sin stämma. Trollhättan var regnigt och kallt men Kalaskoket välkomnade med bekväm värme. I entrén möttes gästerna av doften från kvällens middag. Först när den var uppäten och samtalen klingat ut hälsade distriktsstyrelsens ordförande, **Ulf Johansson**, samtliga gäster välkomna till stämman.

Under vintern har idén luftats om att

175 av Lantmännens medlemmar var på plats i Lund den 26 februari, då Södra Skåne traditionsenligt bjöd in till vårens första distriktsstämma. Där var koncernstyrelsens ordförande Per Lindahl och Magnus Kagevik, koncernchef och vd, på plats och presenterade bland annat årets rekordutdelning på 1,2 miljarder kronor. På agendan stod även bland annat HKScan-affären, stadgejusteringar och planerna för året.

skrota fysiska stämmor till fördel för digitala. Den tanken har Lantmännens medlemschef **Jesper Broberg** en tydlig åsikt om:

– Nu har jag varit med på fem distriktsstämmor hittills i vår och jag kan konstatera att för oss i Lantmännen är det oerhört värdefullt att träffas fysiskt. Både på den stora stämman, men inte minst de lokala distriktsstämmorna. Skälet är medlemsdemokratin. Det är många medlemmar som kommer och vi diskuterar stadgeändringar och viktiga regionala frågor.

En annan demokratifråga som han tar med sig för framtiden är hur fler kvinnor bland medlemmarna ska uppmuntras att delta i mötena.

– Ja, hur får vi dem att prioritera en sådan här kväll? Det ska vi ta reda på!

VARFÖR ÄR DU PÅ DISTRIKTSSTÄMMAN?

Vi i Lantmännen

Halland/Falkenberg:

Jan Börjesson, Ulrika Person och Magnus Cronqvist.

Jan Börjesson deltar i stämman för att samla viktig information. Både han och **Ulrika Persson** ville höra vad som skedde med Scan-affären och alla tre tycker att stämmorna är ett bra tillfälle att informera sig.

Johan Bengtsson och **Jimmy Johnsson** rekommenderar stämman för alla i branschen som är intresserade av att veta mer om Lantmännens ekonomiska del.

Jörgen Börjesson, distriktsstyrelsens ordförande i Halland, och vice ordförande **Sven Ohlsson**, anser att Lantmännens ungdomsaktivitet är enormt viktig för att knyta till sig ungdomar som framtida medarbetare. Men den här kvällen är deras fokus att prata med medlemmarna.

↑ "Det sociala är oerhört viktigt. Vi lantbrukare arbetar ganska isolerat och då blir sådana här tillfällen viktiga och nyttiga på många sätt", säger **Magnus Nilsson** som besöker stämman i Halland tillsammans med sin son **Jakob Iseborn**.

Lantbrukaren **Magnus Olsson** driver en gård i Anneberg i Kungsbacka. Hans dotter **Ida Olsson** jobbar deltid på anläggningen. För henne var det självklart att följa med till stämman. ↓

Västra Götaland/Trollhättan:

"Det är klart man ska vara aktiv och delta på evenemangen." Det säger **Claes Börje Olsson**, som ser stämmorna som en tradition.

Ulf och Marie Hallén tycker att det är viktigt att som medlem delta på stämmorna: Man är ju delägare i företaget. **Mikael Berg**, som är ny i branschen, vill vara med för att samla lärdom från övriga besökare.

"En medlem är lika med en röst, så dessa stämmor är enormt viktiga ur ett demokratiskt perspektiv", säger **Ulf Johansson**, ordförande för distriktsstyrelsen i Västra Götaland. Här tillsammans med vice ordförande **Erik Martinsson**.

"Man är ju mycket hemma på gården och då kan det vara gött att komma ut och träffa andra!" Det säger **Tina Borgström**, som tillsammans med sin man **Mattias** rekommenderar stämmorna för kontakterna de ger. Genom att få mer information och större kännedom om företaget får man hjälp att planera sin egen produktion, menar de.

"På träffarna skapar man kontakter och kan hjälpas åt med frågor och funderingar. Det går även att hitta samarbeten genom exempelvis maskinutbyte", säger **Conny Gustavsson**. Tillsammans med **Margareta Qvick** driver han ett småskaligt lantbruk med inriktning på spannmål och skog i Västra Götaland.

"Varför jag är här på stämman idag? Gratis mat!", svarar **Bertil Andersson** med ett stort leende. Barndomsvännen **Rune Andersson** stämmer in i skratet.

Nyheter i Lantmännens profilshop

Du känner väl till att du har tillgång till Lantmännens shop för profilerade produkter? Här finns snygga och praktiska kläder, researtiklar, teknikprylar och heminredning – att ge bort eller använda själv.

Shopen hittar du här

Jonas Corneliusson, köttproduktion och växtodling, Katrineholm

Hallå ny medlem!

Välkommen som ny medlem i Lantmännen, hur känns det här?

– Jag tog över gården när min pappa gick bort och det känns tryggt att kunna fortsätta samarbetet med Lantmännen där pappa också var medlem. Det är en lätt och personlig kontakt som känns bra att ha.

Varför vill du vara medlem?

– Jag tycker att man kan få bra hjälp med rådgivning och stöttning genom Lantmännen. Det är skönt att ha någon att vända sig till för att bolla frågor som dyker upp.

Vad hoppas du få ut av ditt medlemskap?

– Jag brukar få hjälp med att lösa det mesta och blir annars hänvisad vidare dit jag kan vända mig. När jag tog över gården efter pappa var det en mjölkgård och det var lite stökigt under omställningen. Under den perioden hade jag stor hjälp av min kontakt hos Lantmännen.

Hur aktiv kommer du att vara som medlem?

– I dagsläget kommer jag inte vara så aktiv då vi har en ganska liten gård och det handlar mest om att hålla den kvar inom familjen. Jag jobbar heltid på en bygg- och fastighetsfirma men driver gården utöver det med hjälp av min familj. Min 17-åriga son Edwin hjälper till mycket utöver sina gymnasiestudier. Han är aktiv och tycker det är kul att lära sig.

Jonas Corneliusson får mycket hjälp i lantbruket av sin 17-åriga son Edwin.

På gång

2 april-3 maj

Flera orter

Vårvisningar runtom i landet för Lantmännen Maskin (se www.lantmannen.se för platser och datum).

3 april

Bjertorp

Växtskyddssträff, Bjertorp.

7 maj

Stockholm

Lantmännens Föreningsstämma 2024, Clarion Sign, Stockholm.

15–16 maj

Lidköping

Lantbruket i Centrum – Lantbruksmessa, Lidköping centrum. Lantmännen Maskin är på plats som utställare.

15 maj

Borgeby

Förhandsvisning av Borgeby fältdagars demoodlingar, fältvandring av demoodlingarna på Borgebyfältet. Arrangör HUI Skåne.

22 maj

Svalöv

Svalövsdagen, Svalöv, Skåne.

23 maj

Vara

Bjertorpsdagen, Vara.

11–13 juni

Tyskland

Lantbruksmässan DLG Feltdage, Gut Brockhof, Erwitte/Lippstadt, Tyskland.

De vanligaste frågorna om emissionshandel

Att handla med emissionsinsatser är ett bra sätt att dra nytta av ditt medlemskap i Lantmännen. En större del emissionsinsatser ger ökad del i framtida utdelning.

När är nästa handelstillfälle?

SVAR: Handelsdagen är den sista i varje månad, förutom perioden april-maj och juni-juli som är hopslagna. Du lägger din digitala order på dina sidor på LM2 ekonomi.

Vilken kurs ska jag sätta vid försäljning/köp?

SVAR: Titta på tidigare handelsperioder för att få en uppfattning om vad kommande handelsperiod kan hamna på. Ju närmre i tiden för föreningsstämman desto högre brukar kursen ligga. Insatsutdelning och emitterade insatser baseras på ditt innehav på dagen för föreningsstämman, som i år är 7 maj. Som säljare bestämmer du det lägsta pris du är beredd

att sälja för. Som köpare bestämmer du det högsta pris du är beredd att köpa för.

När ska man sälja respektive köpa?

SVAR: Det kan vara bra att sälja när du står inför en stor investering i din verksamhet och behöver frigöra kapital. Även i samband med utträde ur Lantmännen, då en försäljning kan ge dig en merbetalning. Det kan vara bra att köpa när du har kapital som du kan investera med.

Vid försäljning – när vet jag om mina emissioner har sålts och när finns pengarna på mitt konto?

SVAR: När en handelsperiod har stängts tar det max åtta bankdagar innan pengarna

är på ditt konto. Om ingen e-postadress har uppgetts så skickas brev med b-post. Pengarna förs över till ditt sparmedelskonto senast samma dag som mejlet skickats ut.

Vilken utdelning får jag på mitt innehav av emissioner?

SVAR: Utdelningen består dels av insatsutdelning (2023, 10 %), samt dels emitterade insatser (2023, 3,8 %), båda baseras på innehavet av insatskapital och emissionskapital.

Läs mer om emissionshandel och den senaste kursen

Frågor & svar

”Det kan vara bra att sälja dina emissionsinsatser om du behöver lösgöra kapital till en investering.”

Handel med emissionsinsatser

Order-period Nr	Antal köp styck	Antal sälj styck	Transaktionspris %	Totalt omsatt volym Kr
2024				
1	68	101	130	8 353 626
2	64	95	130	7 561 114
2023				
7	28	41	121	2 794 171
8	44	82	121	7 697 640
9	52	82	122	7 668 184
10	67	76	127	6 335 840

Kompletterande information finns på lantmannen.se/emissionshandel

Kontoöversikt och gällande räntesatser

Lantmännen Lantbruk/Maskin SE	Räntesatser 16 oktober 2023	
Kundrestkontra		
Fakturor, dröjsmålsränta	efter förfallodag	13,90 %
Kundrestkontra		
Finansieringstjänst	efter förfallodag	7,55 %
	efter nytt förfallodatum	13,90 %
Avräkningar ej förfallet	tillgodo	0,00 %
Avräkningskonto	skuld	4,00 %
Avräkningskonto	spannmålsförsäkring	4,00 %
Avräkningar, disponibelt	endast medlemmar	3,55 %
Sparmedel	endast medlemmar	3,55 %

Har du frågor om dina konton eller sparmedel? Kontakta cf.ssc.kassatjanst@lantmannen.com

Snabbare analyser öppnar för expansion

Lantmännen BioAgri kan börja använda AI i utsädesanalysen inför behandlingen med ThermoSeed. Det kommer att **effektivisera processen** och öppna dörrar till nya marknader, berättar vd Anders Krafft.

ThermoSeed-metoden har funnits i snart 20 år och innebär att utsäde som tidigare behandlats med kemikalier i stället behandlas med varm och fuktig luft för att få bort skadliga mikroorganismer och sjukdomar. Det betyder en minskning av kemikalier på runt 320 kubikmeter med dagens förutsättningar där ca 160 000 ton utsäde behandlas per år. Metoden gör dessutom att utsädet blir starkare och har mer energi. En typisk win-win-situation, menar Anders Krafft, vd Lantmännen BioAgri.

– Varje parti utsäde som odlas hos en lantbrukare är unikt. Vi gör en analys här på vårt labb i Uppsala och det tar två, tre veckor för oss att göra den. Det gör att det finns en viss begränsning för metoden eftersom utsädesproducenten inte alltid har den tiden, förklarar Anders.

Anders Krafft.

NU KAN PROCESSEN effektiviseras tack vare ett forskningsanslag tech-partnerbolaget Elvenite fick under 2023 av Lantmännens Forskningsstiftelse. Anders berättar att de har gjort analyser i snart 20 år och sparat data från tusentals partier. Tillsammans med Elvenite har BioAgri nu kunnat ta fram en "machine learning"-modell där kan de titta på historiska data, göra analyser och se korrelationer. – På så sätt kan vi förutse recepten och intensiteten som ett parti kan behandlas med, utifrån våra historiska data och nya analyser. Vi har en

modell som fungerar för Sverige och Norge. I Sverige och Norge behandlas redan 60–70 procent av utsädet redan med ThermoSeed så marknaden är snart mättad. I ett treårigt projekt med pengar från Vinnova ska Lantmännen BioAgri undersöka hur de kan expandera modellen till nya marknader. Andra områden som ingår i projektet är hur man ska kunna ta in andra nya analysmetoder och addera det till den data-mängd de redan har, för att snabbare kunna automatisera och förutse behandlingsintensiteten, utan att behöva göra de omständliga prover de gör idag. – Just nu har vi kontakt med potentiella ThermoSeed-kunder och bitt dem om prover från deras geografi av vete, så vi kan analysera dem enligt machine learning-modellen. Målet är att kunna göra analyserna på två, max tre dagar, i stället för som nu, två-tre veckor.

FÖR LANTMÄNNEN OCH lantbrukarna betyder det ur ett svenskt perspektiv att behandlingen av ThermoSeed kan öka. Samtidigt kan kemikalieanvändningen fortsätta att minska. – Om vi lyckas expandera och öka användandet av teknologin så innebär det ju att vi kan tjäna pengar åt Lantmännen och dess ägare samt ytterligare öka vår kunskap om utsäde och utsädeskvalitet. Vi är på jättegod väg och många är väldigt positiva. ●

© Tankesport ILLUSTRATION: REBECCA HAGGBLOM

Postort:

Lantmännens Framtidsgårdar

På Framtidsgården i Svalöv förädlar vi för din lönsamhet!

På Lantmännens tre Framtidsgårdar Bjertorp, Viken och Svalöv framtidssäkrar vi Sveriges lantbruk. På vår förädlingsstation i Svalöv har vi den senaste tekniken inom växtförädling. Här kan vi ta fram sorter som ökar skördar, har nya kvalitativa egenskaper och är anpassade för att kunna möta klimatförändringar. Vi är experter på växtförädling för vårt nordiska klimat, allt för att säkerhetsställa en framgångsrik växtodling.

Exempelvis är kvarnvetet **Kask** från vår egen förädling. Den har egenskaper som hög avkastning, starkt strå och bra vinterhärdighet. Ett optimalt kvarnvetete för ökad lönsamhet helt enkelt.

Vill du veta mer om våra Framtidsgårdar, besök bit.ly/framtidsgardarna